

บทที่ 4

การศึกษาและวิเคราะห์แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

หัวเรื่อง

1. ความหมายของแนวเรื่อง
2. การศึกษาและวิเคราะห์แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

แนวคิด

1. แนวเรื่องหรือสารัตถะของเรื่อง (Theme) คือ สารหรือแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน ซึ่งแนวเรื่องนี้จะช่วยควบคุมการแต่งเรื่องไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
2. แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ที่ควรศึกษาและวิเคราะห์มี 5 แนวคือ
 - 1) แนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น
 - 2) แนวสังคมและการเมือง
 - 3) แนวคติชีวิต
 - 4) แนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น
 - 5) แนวสนุกขบขัน
3. วรรณคดีที่มีเรื่องแนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น มักกล่าวถึงชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่นในลักษณะต่างๆ ทั้งปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้ใหญ่และปัญหาที่เกิดจากวัยรุ่นเอง
4. วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องแนวสังคมและการเมือง เกิดขึ้นในยุคก่อนและหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มาก ทั้งนี้เกิดจากอารมณ์โกรธและความต้องความเป็นธรรมของวัยรุ่น ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในขณะนั้น
5. วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องแนวคติชีวิต มักเป็นเรื่องที่ให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจวัยรุ่นผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ และเป็นแนวเรื่องในเชิงสร้างสรรค์สังคม มุ่งหวังให้วัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า
6. วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องแนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น เป็นเรื่องที่กล่าวถึงอารมณ์รัก เสรีา เหงา คิดถึง ซึ่งวรรณคดีแนวนี้แต่งขึ้นคล้ายจะไม่ต้องการให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในยามเหงา เสรีา ว้าเหว่ หรือสับสนที่จะมีความรัก เพราะอย่างน้อยที่สุดก็ยังมีวรรณคดีเหล่านี้เป็นเพื่อน
7. วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องแนวสนุกขบขัน เป็นเรื่องที่วัยรุ่นชอบอ่านมากที่สุด โดยเรื่องที่เขียนมีทั้งเรื่องที่กล่าวถึงความรักในวัยเรียน ประสบการณ์ชีวิต และเรื่องสนุกๆที่

เขียนในแนวเกินความเป็นจริงของชีวิต

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 4 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของแนวเรื่องได้
2. วิเคราะห์แนวเรื่องทั้ง 5 แนว ของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นได้

เนื้อหา

การศึกษาและวิเคราะห์แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

1. ความหมายของแนวเรื่อง

แนวเรื่อง แก่นเรื่อง แนวคิด หรือสารัตถะของเรื่องตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Theme คือ สารหรือแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2525 : 47) ซึ่งปรกติแล้วผู้แต่งจะกำหนดแนวเรื่องของตนไว้ก่อนที่จะลงมือประพันธ์งานแต่ละชิ้น เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจในการควบคุมบรรยากาศและเนื้อหาของเรื่องไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง วรรณคดีเรื่องหนึ่งๆ อาจมีแนวเรื่องแนวเดียวกับหรือหลายแนวก็ได้ เช่น นิราศลอนดอน แนวเรื่องสำคัญคือ การเดินทางไปยังต่างประเทศของราชทูตไทย ส่วนแนวเรื่องอีกประเภทหนึ่งคือ เรื่องความรักตามขนบธรรมเนียมในการประพันธ์นิราศ ซึ่งกลายเป็นแนวที่แทบจะไม่มี ความหมายสำหรับวรรณคดีเรื่องนี้เลย (วิลา กงกะนันท์, 2523 : 92)

โดยปรกติแม้เรื่องสั้น หรือบทกวีสั้นๆ มักจะมีแนวเรื่องเดียว ในขณะที่นวนิยายมักมีมากกว่าหนึ่งแนวเรื่อง โดยจัดเป็นแนวเรื่องหลักกับแนวเรื่องรองลงมา เช่น นวนิยายเรื่อง อรุณสวัสดิ์ แนวเรื่องหลักคือ ชีวิตและปัญหาของวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในวัยเรียน มีตัวละครต่างๆ เช่น เม่น อรดี ลูกขี้ตัง เมฆลา เสมอเทพ ไท้ม ฯลฯ เป็นตัวดำเนินเรื่อง โดยสะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นเช่น การหมกมุ่นในความรักทำให้เสียการเรียน การชิงสุกก่อนห่มทำให้เสียอนาคต การตั้งอกตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการเรียนและทำให้ผู้ปกครองภูมิใจ เป็นต้น ส่วนแนวเรื่องรองคือ เรื่องราวและปัญหาชีวิตของผู้ใหญ่ เช่น ความอยุติธรรมอันเกิดจากการเล่นพรรคเล่นพวกในหมู่ข้าราชการ ทำให้ข้าราชการที่ตั้งใจทำงานเสียกำลังใจ เพราะไม่ได้รับผลตอบแทน ผู้ใหญ่ที่ประพฤติตนเป็นคนไม่มีแก่นสาร จะนำพาครอบครัวไปสู่ความยากลำบากในภายภาคหน้า เป็นต้น

2. การศึกษาและวิเคราะห์แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

การศึกษาและวิเคราะห์แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นในที่นี้ จะศึกษาจากแนวเรื่องของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น 5 แนวคือ

2.1 แนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น

วรรณคดีแนวนี้มีมักปรากฏในรูปแบบการประพันธ์ประเภทนวนิยายเป็นส่วนใหญ่ และเป็นเรื่องที่ทำให้ข้อคิดเตือนใจทั้งตัววัยรุ่นและผู้ปกครอง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นนั้นบางครั้งเกิดจากผู้ใหญ่ บางครั้งก็เกิดจากตัววัยรุ่นเอง

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ใหญ่ อาทิ **ปัญหาการหย่าร้างของพ่อแม่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อลูกซึ่งเป็นวัยรุ่น** เช่น ชีวิตของ "นัท" กับ "หนิง" ในนวนิยายเรื่อง เวลาในขวดแก้ว ของ ประภัสสร เสวิกุล ซึ่ง "นัท" แม้จะฟันฝ่าอุปสรรคชีวิตได้สำเร็จ แต่ก็ไม่สามรถช่วยให้หนิง น้องสาวซึ่งเป็นเด็กบริสุทธิ์ไร้เดียงสา เป็นสาวบริสุทธิ์และมีชีวิตสมบูรณ์เช่นหญิงสาวทั่วไปได้ เมื่อหนิงต้องเสียตัวตั้งแต่วัยยังเป็นเด็กสาว จนต้องทำแท้ง **ปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลยลูก** เช่น ชีวิตของ "กบ" ในนวนิยายเรื่อง สองชีวิต ของทมยันตี "กบ" เกิดมาท่ามกลางความร่ำรวยในทรัพย์สินและวัตถุที่พ่อแม่มีให้พร้อมสรรพ แต่ "กบ" ขาดความอบอุ่น เพราะพ่อแม่สนใจแต่เรื่องงานและกิจการทางสังคม ผลที่สุดเธอต้องมั่วสุมอยู่ในกลุ่มเพื่อนจนตั้งท้องขึ้นมา นำความอับอายและเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว จนทำให้พ่อแม่เลิกรักกัน ปล่อยให้ชีวิตของ "กบ" กับลูกน้อยอยู่กันตามลำพัง จนเกิดเป็นโศกนาฏกรรมที่สองแม่ลูกต้องจบชีวิตลงด้วยพิษภัยของยาเสพติด **ปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงดูที่พ่อแม่เข้มงวดลูก** ดังเช่น การกระทำของครู "เจียน" ที่มีต่อลูก 5 คนคือ "ฉายยา" "แสงฉาย" "ฉม" "ฉายเจ็ด" และ "ฉิมพลี" ทำให้ลูกครู "เจียน" ประสบชีวิตที่แตกต่างกับ "ฉายยา" ลูกชายคนโต แม้จะเรียนเก่ง แต่สุดท้ายก็ฆ่าตัวตายเพราะความเครียด "แสงฉาย" ลูกชายคนรองรู้จักผ่อนคลายความเครียด จึงประสบผลสำเร็จในการเรียน "ฉม" ชอบเรียนทางศิลปะทำให้พ่อแม่พอใจ แต่ก็พบความสำเร็จในชีวิต "ฉายเจ็ด" ลูกสาวคนเดียวที่พ่อแม่หวงมาก แต่เพราะความเข้มงวดของพ่อ กีดกันเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ ทำให้ "ฉายเจ็ด" เสียคนและเสียชีวิตในที่สุด "ฉิมพลี" ลูกคนสุดท้องซึ่งพ่อแม่เอาใจ แต่สุดท้ายก็เรียนไม่สำเร็จ เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัววัยรุ่นเอง อาทิ **ปัญหาชีวิตอันเกิดจากการชิงสุกก่อนห่าม ทำให้วัยรุ่นเสียการเรียนและเสียอนาคต** เช่น ในนวนิยายเรื่อง หน้าต่างบานแรก ของกฤษณา อโศกสิน กล่าวถึงตัวละครเอกซึ่งเป็นวัยรุ่นด้วยกันทั้งคู่ ได้ชิงสุกก่อนห่ามอยู่กันกินกันฉันสามีภรรยาจนมีลูกด้วยกัน แม้พ่อแม่ฝ่ายชายจะยินยอมรับรู้ แต่ด้วยความเป็นวัยรุ่น เมื่อฝ่ายหญิงคลอดลูกแล้ว ก็เหี่ยวเตรมีแฟนใหม่ ทั้งลูกให้อยู่กับพ่อที่อยู่ในสภาพนักศึกษาพ่อหม้ายลูกติด **ปัญหาอันเกิดจากค่านิยมทางสังคมจะกระทบเพื่อนฝูงของวัยรุ่น** เช่น ในนวนิยายเรื่อง กระเช้าสวรรค์ ของฉวีลา มาศจรัส ตัวละครเอกชื่อ "ซัชพงศ์" และ "ซัชพล" ซึ่งเป็นพี่น้องฝาแฝด "ซัชพงศ์" แม้จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ และต้องมาเรียนมหาวิทยาลัยเปิด แต่เขาคบเพื่อนดีและใฝ่ธรรมะ จึงพบแต่ความสุขและความสำราญ ในขณะที่ "ซัชพล" น้องชายสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้ แต่หลังฟังเพื่อนในค่านิยมที่ผิดๆ และคบเพื่อนต่างเพศจนเสียคน ดิฉยาเสพย์ติด **ปัญหาอันเกิดจากความน้อยเนื้อต่ำใจ อันเกิดจากรูปร่างหน้าตา** เช่นเรื่องสั้น เรื่องแก้วโบนี้มีตำหนิ ของนล (22) **ปัญหาที่เกิดจากความผิดหวังในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย** เช่น นวนิยายเรื่อง เพื่อนครับอย่างเพิ่งท้อ

ของ"กู่ : คู่รัก คุ่มครองเล็ก" เป็นต้น

นอกจากปัญหาครอบครัวและปัญหาส่วนตัวที่วัยรุ่นเป็นผู้ก่อแล้ว บางครั้งปัญหาสังคมก็นำวัยรุ่นก้าวไปสู่ทางเสื่อมเสียได้ เช่น ยาเสพติดที่เป็นตัวชักนำให้ "น้ำพุ" ตัวละครเอกในเรื่อง น้ำพุ ตัดยาเสพติดจนเสียชีวิตในที่สุด หรือปัญหาการฆ่าข่มขืน อันเป็นปัญหาอาชญากรรม ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ตายอนาคตของหญิงสาวที่อยู่ในวัยวัยรุ่น ดังเช่นร้อยกรองเรื่อง ลูกผิดอะไร

ลูกผิดอะไร

กาพย์สุรางคนางค์ 28

หญิงสาวนางหนึ่ง	หน้าตาหวานซึ่ง	วัยรุ่นหุ่นดี
เหมือนดอกไม้งาม	โอบอ้อมอารี	มีจิตใจงาม
พ่อแม่รักใคร่	เลี้ยงดูเอาใจ	มิให้ใครหยาม
สงเสียเล่าเรียน	หวังพึ่งในยาม	แก่เฒ่าชรา
กินหนึ่งหญิงสาว	เคราะห์ร้ายถึงคราว	ฝนตกฟ้าผ่า
ระหว่างกลับบ้าน	ข่มขืนแล้วฆ่า	ชีวิตร้าย
พ่อแม่รำไห้	"ลูกผิดอะไร"	เหตุใดต้องตาย
กอดศพลูกสาว	น้ำตาฟูมฟาย	ศพไม่ฟื้นคืน

ชลธาร (18), 2527 : 103

ร้อยกรองบทนี้แม้จะแต่งด้วยกาพย์สุรางคนางค์ 28 เพียง 4 บท แต่ชี้ให้เห็นภัยของหญิงสาวซึ่งเกิดจากการปองร้ายของคนพาลและเป็นเพศตรงกันข้าม แทนที่จะทะนุถนอมหรือชื่นชมต่อความงามของสตรี แต่กลับทำลายและทำร้ายจนเสียชีวิต นับเป็นปัญหาวัยรุ่นซึ่งเกิดจากความเสื่อมโทรมทางจิตใจของคนในสังคม

จากที่ได้กล่าวถึงวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ซึ่งมีแนวเรื่องสะท้อนชีวิตและปัญหาวัยรุ่นมานี้พอจะสรุปได้ว่าวรรณคดีในแนวนี้มีลักษณะสมจริง คือสมมุติเรื่องคล้ายเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ตัวละครก็จำลองมาจากบุคคลจริง จึงทำให้วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นซึ่งมีแนวเรื่องสะท้อนชีวิตและปัญหาวัยรุ่น มีความสมจริง น่าเชื่อถือ และใช้เป็นอุทาหรณ์เตือนใจผู้อ่านทั้งที่เป็นวัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างดี

2.2 แนวสังคมและการเมือง

วรรณคดีในแนวนี้หมายถึง วรรณคดีที่เสียดสี ล้อเลียน วิพากษ์วิจารณ์สังคมหรือการเมือง อันเกิดจากอารมณ์โกรธของวัยรุ่นที่ต้องการความเป็นธรรม ไม่พอใจการละเมิดสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งวรรณคดีที่มีแนวเรื่องดังนี้เห็นได้ชัดในช่วงก่อนเกิดและหลังเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 โดยนิสิตนักศึกษาซึ่งถือเป็นคนหนุ่มสาวในยุคนั้น สนใจวรรณกรรมแนวสังคมและ

การเมืองมาก ได้จัดตั้งกลุ่มต่างๆ ผลงานวรรณกรรมวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองเช่น กลุ่มผู้จัดทำหนังสือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ (กำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2506) กลุ่มผู้จัดทำหนังสือ เจ็ดสถาบัน (2506) ชมรมพระจันทร์เสี้ยว (2510) กลุ่มหนุ่มหน้าสาวสวย (2512) กลุ่มวรรณกรรมเพื่อชีวิต (2514) รวมทั้งกลุ่มหรือชมรมต่างๆ ตามสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น กลุ่มสภาน้ำโดม (ม.ธรรมศาสตร์) กลุ่มรัฐศึกษาและฟื้นฟูโซด้าใหม่ (จุฬา) กลุ่มวลัญชทัศน์ (ม.เชียงใหม่) ชมรมคนรุ่นใหม่ (ม.รามคำแหง) กลุ่มศิลปะและวรรณดักขันธ์ (มศว.ประสานมิตร) กลุ่มศิลปะ (เทคนิคโคราช) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มของคนรุ่นใหม่เหล่านี้ ได้ผลิตนักคิดนักเขียนและผลงานวิพากษ์วิจารณ์สังคมไว้มากมายเช่น ฉันทิงมหาความหมาย ของวิทยากร เชียงกูล ความเป็นนิสิตนักศึกษาของสุจิตต์ วงษ์เทศและขรรค์ชัย บุนปาน ความเจ็บ ของสุชาติ สวัสดิ์ศรี มหาวิทยาลัย : ที่ยังไม่มีคำตอบ ของชมรมคนรุ่นใหม่ นอกจากนั้นยังได้นำผลงานของนักเขียนในอดีต ซึ่งมีแนวเรื่องในแนวเดียวกันนี้มาพิมพ์เผยแพร่ใหม่ เช่น ผลงานของจิตร ภูมิศักดิ์ เสนีย์ เสาวพงศ์ ศรีบูรพา เป็นต้น อีกทั้งยังเกิดวรรณกรรมแนวสังคมและการเมืองเกิดขึ้นใหม่ด้วยเช่น นวนิยายเรื่อง พิราบแดง ของสุวัฒน์ วรดิลก ซึ่งเป็นนวนิยายที่ผู้แต่งแต่งค้างไว้ตั้งแต่ปี 2500 และมาแต่งต่อหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 แนวเรื่องเป็นแนวปลุกจิตสำนึกให้คนหนุ่มสาวได้ลุกขึ้นต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเหมือนกับ การต่อสู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศจีนของไห่เหยียน ตัวละครเอกของเรื่อง นวนิยายเรื่อง ตำบลช่อมะกอก ของวัฒน์ วรดิลก ซึ่งแนวเรื่องเป็นแนววรรณกรรมเพื่อชีวิต เสนอเรื่องราวการเอาตัวเปรียบของผู้มีอำนาจต่อคนยากจน ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม เป็นต้น

ในปัจจุบันแม้จะไม่ปรากฏวรรณคดีที่มีแนวในแนวสังคมและการเมืองเกิดขึ้นมากเหมือนในยุคก่อนและหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เพราะการเมืองในยุคปัจจุบันคลี่คลายไปในทางที่ดี และไม่มีปัญหาบีบคั้น จนทำให้นักคิดนักเขียนและคนหนุ่มสาวในยุคปัจจุบันรวมตัวกันเรียกร้องความถูกต้องเหมือนการเมืองในยุคนั้น แต่วรรณคดีแนวนี้ยังคงปรากฏอยู่อย่างสม่ำเสมอ เช่น เรื่องสั้น ขุนทองเจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสาง ของอัศศิริ ธรรมโชติ แนวเรื่องมุ่งสร้างสรรค์สังคมไทยหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ก่อกองทราย ของไพฑูริย์ รัชญา แนวเรื่องเสียดสีผู้มีอำนาจที่ชอบใช้อำนาจรังแกผู้อ่อนแอกว่า นวนิยายเรื่อง มุกดามะดัน ของ "ลีฟ้า" แนวคิดสำคัญของเรื่องคือ การต่อสู้ทางการเมืองด้วยอุดมการณ์ที่เด็ดเดี่ยวยอมทำให้เกิดผลสำเร็จในบั้นปลาย ผู้หญิงแถวหน้า ของช่อลัดดา แนวคิดสำคัญของเรื่องคือการสนับสนุนให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมือง เพื่อช่วยกันพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เป็นต้น

ตัวอย่าง วรรณคดีแนวสังคมและการเมือง

เพลงเถื่อนแห่งสถาบัน

ดอกหางนกยูงสีแดงฉาน	บานอยู่เต็มฟากสวรรค์
คนเดินผ่าน ไปมากัน	เขาค้นค้นหาสิ่งใด
ปัญญามีขายที่นี้หรือ	จะแย่งซื้อได้ที่ไหน
อย่างที่ไก่อูรหาราคาทำไค	จะให้พ่อขายนามาแลกเอา
ฉันมาฉันเห็นฉันแพ้	ยินแต่เสียงคำว่าโง่เขลา
เพลงที่นี้ไม่หวานเหมือนบ้านเรา	ใครไม่เข้าถึงพอเขาเยาะเย้ย
นี่จะให้อะไรกันบ้างไหม	มหาวิทยาลัยใหญ่โตเทว
มันท่านมีอาจให้อะไรเลย	วานนิ่งเฉยอย่าบ่นอย่าโววาย
ฉันเข่าวัดฉันเขลาฉันทิ้ง	ฉันจึงมาหาความหมาย
ฉันหวังเก็บอะไรไปมากมาย	สุดท้ายให้กระดาษฉันแผ่นเดียว
มีดจริงหนอสถาบันอันกว้างขวาง	ปล่อยฉันอ้างอ้างข้าแค้นเดียว
เดินหาซื้อปัญญาจนหน้าเขียว	เที่ยวมาเที่ยวไปไม่รู้วัน
ดอกหางนกยูงสีแดงฉาน	บานอยู่เต็มฟากสวรรค์
เกินพอให้เจ้าแบ่งปัน	จงเก็บกันอย่าเดินผ่านเลยไป

วิทยากร เชียงกูล, 2533 : ไม่ปรากฏเลขหน้า

กูเป็นนิสิตนักศึกษา

กูเป็นนิสิตนักศึกษา	สุจิตต์ วงษ์เทศ
ย่ำค่านี้อะไปข้างงานบอลล์	วาสนาส่งส่งสโมสร
กูเป็นนิสิตนักศึกษา	เสพเสน่ห์เกสรสุมาลี
มันสมองของสยามธานี	พริ้งสง่างามผาดเพียงราชสีห์
กูเป็นนิสิตนักศึกษา	ค่านี้อะจะนามให้หน้าใจ
หัวเข้มนัด กัดกระดูก ปุ่มเน็คไท	เจ้าข้ารู้จักกูหรือไหม
กูเป็นนิสิตนักศึกษา	หลักไปหลักไปอย่ากรีดทาง
ศึกษาสรรพธรรมวันวาง	มหาวิทยาลัยอันกว้างขวาง
กูเป็นนิสิตนักศึกษา	เมืองกว้างข้างหลายสบายดี
ย่ำค่างูจะย่ำทั้งราตรี	เดินเหินดูสง่ามีราศี
เฮ้ย กูเป็นนิสิตนักศึกษา	กรุงศรีอยุธยาอาราธอน
ให้พระอินทร์เอาพระขรรค์มาบ้านทอน	มีสติปัญญาเยี่ยมสิงขร
	อเมริกามาสอนกูเชี่ยวชาญ

กูเป็นนิสิตนักศึกษา
พรุ่งนี้จะต้องไปร่วมงาน
ได้โปรดฟังกุสักนิด
เงี้ยวไว๊ย-ฟังกุ-ปรัชญา
...กูอยู่มหาวิทยาลัย
อีกไม่นานเราก็ต่างจะตายไป

หรุหระแหลมหลักอักษรฐาน
สังสรรค์ในระดับปริญญา
กูเป็นนิสิตนักศึกษา
กูอยู่มหาวิทยาลัย
รู้ใหม่ เห็นใหม่ ตีใหม่
กอบโกยใส่ตัวเองเสียก่อนเอย

สุจิตต์ วงษ์เทศ และบรรค์ชัย บุนปาน, 2534 : 77-79

ที่มหาวิทยาลัย
ประชาธิปไตยกำลังบาน
พ่อ ชัมเมอร์นี่ ลูกไม่กลับบ้าน
จะไปช่วยงาน
เผยแพร่ประชาธิปไตย
ที่บ้านนา
น้ำตาพ่อไหล
ควายคู่สุดท้ายกำลังถูกยึดไป
ตอนประชาธิปไตยจะมา

เอี่ยม เกียรติบุญญาฤทธิ ในรินทร์ฤทัย สัจจพันธุ์, 2529 : 87

ร้อยกรองที่ยกมาเป็นตัวอย่างทั้ง 3 เรื่องนี้ เป็นแนวสะท้อนสังคมและการเมืองไทยในช่วงก่อน และหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นแนวคิดต้องการสร้างสรรค์สังคม ต้องการให้คนหนุ่มสาว ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มิใช่มุ่งหวังที่ความสุขสบายส่วนตัว หรือ ก้มหน้าก้มตาเรียนหนังสืออย่างเดียว โดยไม่หันไปสนใจสังคมเลย

2.3 แนวคติชีวิต

วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องแนวคติชีวิต หรือให้ข้อคิดคำสอนแก่วัยรุ่น มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ เช่น สุภาษิตสอนสตรี ของสุนทรภู่ สาวเอยจะบอกให้ ของนเรศ นโรปกรณ์ สายด่วนคุณผู้หญิง ของคนเนจร ยายแม้วอนสอนหญิง ของดร.เสรี วงศ์มณฑา เดียวดายได้ คานทอง ของกวันดร เรื่องนี้ให้ข้อคิดทั้งหญิงและชาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเสน่ห์หรือความงามของผู้หญิงอยู่ที่การวางตัวและการแสดงกริยามารยาท ในสังคม และในบางเรื่องผู้หญิงไม่มีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งที่ประสพการณ์จริงเหมือนผู้ชาย ทำให้รู้ไม่เท่าทันชาย จึงมีวรรณคดีที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับการให้ข้อคิดและความรู้แก่สตรี วรรณคดีบางเรื่องให้ข้อคิดเตือนใจได้ทั้งหญิงและชาย เช่น จดหมายจางวางหั่ว ของน.ม.ส. ซึ่งให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิต

ในวัยเรียนตลอดจนการใช้จ่ายเงินทอง ด้วยรักแถมรำคาญ ของศุ บุญเลี้ยง ให้ข้อคิดวัยรุ่นด้วยการชี้ ปัญหาสังคมและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหา ด้วยแง่คิดในเชิงประชดประชันรวมทั้งเหน็บแนมสังคมที่มีความเสื่อมในด้านต่างๆ อาทิ วัฒนธรรม ศิลปกรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ผิดๆ ของวัยรุ่น เช่น การใช้สินค้าราคาแพง การแต่งกายตามสมัยนิยมจนเกินความจำเป็น เป็นต้น

แนวเรื่องเกี่ยวกับคดีชีวิตหรือข้อคิดจากวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นนี้ จึงเป็นแนวเรื่องในเชิงสร้างสรรค์สังคม มุ่งหวังให้วัยรุ่นซึ่งเป็นคนหนุ่มคนสาวเติบโตอย่างถูกต้องตามครรลองคลองธรรม เพื่อก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า การสั่งสอนแบบนี้มักจะเป็นการสั่งสอนทางอ้อม โดยการนำเสนอในแนวสนุกสนาน ประชดประชันหรือเปรียบเปรยดังเช่น คำสอนของดร.เสรี วงศ์มณฑา ในเรื่องเล่า ยายม้าวอนสอนหญิง ดังที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างในบทที่ 3 แล้ว ในที่นี้จะได้ยกตัวอย่างข้อคิดเตือนใจจากเรื่องเล่า เดียวดายใต้คานทองของภวันคร สุภาวิชตธนสตรี ของสุนทรภู่ และโคลงไม้สี่สุภาพ ของศุ บุญเลี้ยง

สังเวียนรัก

"...การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน เป็นวัฒนธรรมอุกอาจที่เข้ามาเมืองไทยกับเที่ยวบินไหนเมื่อไร ไม่มีใครทราบ แล้วสตรีไทยหลายต่อหลายท่านก็รับเอาไว้โดยไม่คิดถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง ในภายหลัง ตัวคุณพี่เองนั้นอยากรู้เหลือเกินว่าสตรีที่กระโจนลงสู่วัฒนธรรมฉาบฉวยดังกล่าวนี้ เธอมีหลักการคิดเหตุผลในการตัดสินใจอย่างไร

ประเภทที่อ้างว่าต้องการความเสมอภาคกับเพศชายนั้น ขอให้ไปอ้างไกลๆคุณพี่ อ้าปากก็เห็นลิ้นไก่แล้ว ฟังเท่าไรก็ไม่ขึ้นคุณพี่สรุปให้ได้ทันทีเลยว่า...ใครที่คิดอย่างนี้มีเหตุผลเพียงข้อเดียวคือ ต้องการสนองตัณหาของตนเอง

ธรรมชาติสร้างให้เพศหญิงเป็นเพศที่ยิ่งใหญ่ด้วยตนเองอยู่แล้ว ให้ความเป็นแม่ ให้ความอ่อนหวาน ละเอียดอ่อนเพื่อที่จะให้ฝ่ายชายปกป้อง ทะนุถนอม แนวทางที่ธรรมชาติจําแนกแยกแยะระหว่างหญิงกับชายนั้นเป็นความลงตัวเหมาะสมอยู่แล้ว โดยที่ไม่ต้องถูกขืนมาเรียกร้องหาสวรรค์วิมานชั้น ไหนเลยคะ

สาเหตุที่คุณพี่ต้องหีบยกเอาประเด็น การอยู่ก่อนแต่งงานมาตั้งเป็น โจอทย์นั้น เป็นเพราะตัวคุณพี่กลัวความคิดคุณน้องรุ่นใหม่ในทุกวันนี้มันเองคะ

คุณน้องวัยแรพแทบทุกคนที่คุณพี่เองสังเกตสังเกตอยู่ตลอดนั้น เป็นคนที่ชอบตัดสินใจอะไรเฉียบพลัน ใจร้อน ใจเร็ว และอยากลอง เพราะฉะนั้นมีสิทธิ์ที่จะทำอะไรไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยเฉพาะเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเพศตรงข้าม

แม้จะยังไม่หอบผ้าไปอยู่ร่วมชายคาเดียวกัน แต่การให้อิสระต่อความต้องการของตัวเองก็เป็นอันตรายต่อวัยหนุ่มวัยสาวได้เฉกเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะฝ่ายหญิงนั้นเป็นฝ่ายที่ต้องตกอยู่ในสภาพของผู้เสียเปรียบในทุกกรณี หากมีกิจกรรมเข้าจังหวะกับฝ่ายชายขึ้นมา

รู้ไหมว่าผู้ชายร้อยละ 90 พอใจที่จะแต่งงานกับผู้หญิงที่ไม่เคยผ่านใครมาก่อน เขาจะต้องเป็นชายคนแรกที่เดินทางผ่านเข้าไปแล้ววางนุกเบิกดินแดนลับในกายสตรีนั้น หาไม่แล้วจะเป็นความประดักประเดิดใจหากจะเปิดรับหล่อนมาเป็นภรรยาเป็นแม่ของลูก

คุณพี่จะใคร่ขอให้สาววัยแรพทั้งหลายตรึกรองให้ดีกว่าก่อนจะรับเอาค่านิยมการอยู่ก่อนแต่งงานมาถือ

ปฏิบัติ วัฒนธรรมหรือความศิวิไสซ์ที่หลังไหลมาจากดินแดนอันไกลโพ้นสู่บ้านเมืองเรานั้นมีทั้งบวกและลบ คนฉลาดเท่านั้นที่รู้จักเลือกเอาความศิวิไสซ์มาใช้ตนเองโดยเหมาะสม

คนไทยโบราณถือว่า พรหมจรรย์ของหญิงสาวเป็นเรื่องใหญ่ ใครนึ่งจะทำอะไรรุ่มร่ามตามใจชอบไม่ได้ สตรีในยุคก่อนจึงเพียบพร้อมไปด้วยเสน่ห์ในเรือนกายที่ผู้ชายทั้งบางใครจะค้นหา

ตัดตอนจาก ภาวันดร เดียวดายใต้คานทอง, 2539, หน้า 88-89

สุภาษิตสอนสตรี ของสุนทรภู่

จะนุ่งห่มดูพอสมศักดิ์สงวน	ให้สมควรรับพัตร์ตามศักดิ์ศรี
จะผัดหน้าทาแป้งแต่งอินทรีย์	ดูจ่วผิวเนื้ออย่าเหลือเกิน
จะเก็บไรไว้ผมให้สมพัตร์	บำรุงศักดิ์ตามศรีมิให้เงิน
เป็นสุภาพรียบเรียบแลเจริญ	คงมีผู้สรรเสริญองค์ทรง
ใครเห็นน้องต้องนิยมชมไม่ขาด	ว่าฉลาดแต่งร่างเหมือนอย่างหงส์
ถึงรูปงามทราชมสงวนนวลองค์	ไม่รู้จักแต่งทรงก็เสีงงาม

โคลงสี่ไม่ค้อยสุภาพ

คิอุอาโนเนะ	ลำพอง
ผู้ไปนียิตมาบุญครอง	พลีให้
เด็กไทยไม่ใคร่ตรง	ค้อยกะ
ชื่อป้อชื่อมาใช้	หน่อมแน้มกบาลไทย
ลัทธิใช้ของแพง	เจ้งกว่า
ของถูกใช้แล้วน่า	อายแท้
ยิ่งของไทยยิ่งว่า	ทุเรศ
ไม่มีใส่ยอมแก่	อาร์มานี่หลุยส์วิตอง

ศุ บุญเลี้ยง จากเรื่อง ด้วยรักแถมรำคาญ

วิบากกรรมที่ต้องทำของคนหล่อ

"...มนตราอีกข้อที่มาคู่กับการแต่งหล่อคือ การรักษาความสะอาดของหน้าตาและเนื้อตัว จะออกไปไหนมาไหนก็ให้ดูแลตัวเองให้พร้อม ไม่ต้องประโคนน้ำหอมทีละครั้งซวดก็เป็นหนุ่มเนื้อหอมได้ กลิ่นเนื้อหนุ่มสะอาดนั้นแหละที่อวล ให้อให้ความรู้สึกสนิทสนมมากกว่าน้ำปรุงยี่ห้อไหน ผมเผ้าก็ควรจะสระอยู่เสมอ ไม่ปล่อยให้ปละปละเลยให้กลิ่นตลบ หรือพอกระดิกปากบอกรักที่รังแคแห่งความเสน่หาก็ร่วงกราวราวกับหิมะร่วงในวันคริสต์มาส

ลมปากก็ควรให้หอมกรุ่นเอาไว้ ไม่ใช่พอพูดทีก็มีปล้ำร่าปลาแดกกระเด็นออกมากองบนคอกของหญิง

สาว ไม่ต้องแปร่งฟันด้วยท่าหล่อทำสวยแบบแฮมมิงจินตาก็ได้ แต่ให้มันเข้คกลิ้นปากเป็นระยะ พอเห็นว่าเริ่มเข้าเทศกาลหมักปลาแดกแล้ว ก็ให้หาอะไรมาอมไว้ หรือจะเป็นหมากฝรั่งก็ยังไหว จะพูดจาแต่ละทีจะได้มีความมั่นใจในตนเอง

นอกจากกลืนปากแล้ว ก็ยังมีกลิ่นตัวและกลิ่นเต่าที่ควรใส่ใจ หมันอาบน้ำให้เนื้อตัวหมดจด สะอาดสะอ้าน ไม่หมักหมม ประเภทเหงื่อออกแต่ละทีกลิ่นตัวแผ่รังสีสลวยก๊วน กลิ่นเหงื่อของหนุ่มสะอาดนี้ ยังไงมันก็ศุรสวาทกันชนิดที่ฟังแล้วอยากเอาแอลกอฮอล์มาล้างหู ความน่ารักประคามีที่เพิ่งชื่นชมไปหยกๆ หย่อนๆ ก็พลอยหล่นลงมากองเฉยอยู่ตรงเรื่องบาทของนายและนางสาขปากเสียเหล่านั้นในบัดดล..."

ตัดตอนจาก ภาวนดร. เดียวดายใต้คานทอง, 2539, หน้า 64-65.

2.4 แนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น

อารมณ์ของวัยรุ่นมี 5 ประการสำคัญคือ อารมณ์โกรธ อารมณ์กลัว อารมณ์รัก อารมณ์อิจฉาริษยา และความรู้สึกอยากรู้ อยากเห็น วรรณคดีที่มีแนวเรื่องสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่นนี้มักจะเป็นเรื่องที่กล่าวถึงอารมณ์รักเป็นส่วนใหญ่ โดยพอจำแนกเนื้อหาของวรรณคดีที่กล่าวถึงอารมณ์รักของวัยรุ่นได้ 3 ลักษณะคือ ก่อนรักกัน ขณะรักกัน และหลังจากเลิกรักกัน (สุพรรณทองกล้อย, 2535 : 9-13)

1. *ก่อนรักกัน* มักเป็นการรำพึงรำพันถึงความเหงา เศร้า ว้าเหว่ บางครั้งเกิดความรู้สึกสับสน ไม่แน่ใจว่าจะมีความรักดีหรือไม่ บางครั้งก็เป็นความความรู้สึกแอบรัก หรือรักเขาข้างเดียว

ตัวอย่าง

- ความรู้สึกแอบรักจนอยากให้เปลี่ยนฐานะจากเพื่อนมาเป็นคนรัก

ก็เพราะรักเธอมากมาย
จึงอยากอยู่ใกล้ๆ เธอหนักหนา
อยากเห็นหน้าเธอทุกเวลา
ไม่อยากให้ใครเข้ามาเกี่ยวพัน
เพราะว่ารักเธอมากมาย
ทั้งรู้ว่าเป็นได้แค่ความฝัน
ก็ที่เธอมีให้อยู่ทุกวัน
เป็นเพียงแค่เพื่อนกันเท่านั้นเอง

ศุ' ฉิศา ในขวัญเรือน, ใกัษแรก กันยายน 2540 : 304

- ความรู้สึกก่อนรักกันจนสามารถให้อภัยในความผิดพลาดที่ผ่านมาได้

คุณแปลกไป
ไม่สดใสอย่างที่เคย
เป็นเพราะสิ่งใดอ่อนแอ
เฉย-เฉย ไม่พูดจา

ใครโหดร้ายต่อคุณ
เพื่อนฝูงร่วมงานหรือว่า
ผู้หญิงคนนั้นเธอจากลา
ไม่เห็นค่าของคุณใช่ไหม

ฉันบอกคุณแล้ว
เธอคนนั้นไม่ดีเท่าไร
คุณไม่พอใจ
หาว่าใส่ร้ายเพราะริษยา

แล้วตอนนี้
ซึ่งแล้วซิทำแก๊งกล้า
ไม่สนใจไม่นำพา
คำตักเตือนของใครใคร

ลืมเสียเถอะนะ
ฉันให้อภัยคุณได้
ที่ผ่านมา...ไม่เป็นไร
อย่าให้มีครั้งต่อไปก็แล้วกัน

ฤชดา พรหมสถิต, ขอเป็นเพื่อนเธอสักคนได้หรือเปล่า : 43

- หากเป็นเรื่องสั้นภาษาเป็นร้อยแก้ว ก็จะบรรยายบุคลิกลักษณะและความรู้สึกต่อคนที่ตนเองรักอย่างละเอียด แม้สุดท้ายของเรื่องจะจบด้วยความผิดหวังก็ตาม

ดอกไม้ที่ร่วงหล่น

" " คนนี้ไง...ที่เราชอบ" หนูชี้มือไปที่ร่างสูงๆ ของใครคนหนึ่ง ไม่กำลังเลี้ยงลูกบาส ร่างสูงๆ ของเขา
เก่งก้ำและเด่นกว่าใครในสนาม

" ก็...น่ารัก" เพื่อนหันมาตอบ เพื่อนของหนูกำลังมองใครอีกคนในสนามเหมือนกัน

" เดี่ยวเค้าก็แข่งเสร็จแล้ว" หนูพลิกข้อมือดูนาฬิกา ดึงขอบเสื้อเพื่อนเบาๆ

" เราไม่รีบหรอก...เดี๋ยวค่อยกลับก็ได้ " เพื่อนหันมายิ้มให้อย่างรู้ใจ

ไม่รู้เป็นไงที่หนูชอบเขานักหนา ชอบมานานตั้งแต่แรกเห็น หนูจำได้ว่าวันนั้นเขาเล่นคีย์บอร์ดกับวงดนตรีของโรงเรียน แล้วเขาก็อัดเพลง We're all alone ที่หนูชอบ...จากนั้นหนูก็เห็นเขาในสนามบาสในห้องสมุดแล้วก็โรงอาหาร

เขาเรียนชั้นเดียวกับหนู แต่เขาคงไม่รู้หรอกว่าหนูแอบมองเขา หรือเขาจะรู้ก็ไม่รู้ หนูเคยสบตากับเขาสองสามครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งนั้น เขามองตามมาอย่างมีรอยยิ้มในแววตา ซึ่งทำให้หนูปลื้มไปหลายวัน..."

ตัดตอนจาก ภัทรภร. มีเธอเท่านั้นที่ตรงนี้, 2539 : 25-27

2. ขณะรักกัน ขณะอยู่ในอารมณ์รักกัน ทุกสิ่งทุกอย่างจะดูสดชื่นแจ่มใส ธรรมชาติรอบๆ ตัวดูงดงามมีชีวิตชีวา หากอยู่ใกล้กัน ก็มีแต่ความคิดถึงและห่วงหาอาทร แต่ในบางครั้งก็เกิดความรู้สึกหวั่นไหว กลัวจะสูญเสียคนรัก และความรู้สึกอบอุ่นที่บังเกิดขึ้นในขณะนั้น

ตัวอย่าง

- ความหวั่นไหวในความรักและกลัวการสูญเสีย

ฉันไม่ใช่คนทวน

ไม่เคยสับสนกับความรู้สึกในใจ

ไม่เคยหวั่นไหวกับความซัดโกลี

บอกว่ารักใคร...ก็หมายความว่าตามนั้นจริง-จริง

มีเธอเพียงคนเดียว

ไม่เคยแลเหลียวใคร หัวใจหยุดอยู่นิ่ง-นิ่ง

แม้ไม่อยู่ข้างกายเธอตลอดเวลาที่จริง

ที่สำคัญคือสิ่งที่มีอยู่ล้นใจ

ถ้าเพียงแต่จะเชื่อใจกันบ้าง

ไม่ใช่อยู่ห่างก็หวั่นไหว

ไม่จำเป็นที่ฉันจะต้องเปลี่ยนไปเพราะความไกล

ขอให้เธอรู้ไว้...นั่นไม่ใช่ใจฉันเลย

ปราณี ระหว่งเรา, 2534

- ความรักที่อึดแน่น จนมีแต่ความเชื่อมั่น

ในกรอบของความว่างเปล่า
มี "เรา" แต่งแต้มเอาไว้
ในกรอบของความเต็ม
มี "เรา" ตรงความว่างเปล่าเสมอ
ไม่ว่าตรงจุดต่างของความว่าง
หรือช่องว่างของความเต็ม
ทุกสรรพสิ่งของความรัก
มี "เรา" คู่กันเสมอ

ช่อนชา. ในความห่างไกลภาพเธออุ่นใจหัวใจลี้ลี้ฉัน, 2534

3. **หลังจากเลิกกัน** เมื่อได้รักกันแล้ว และรักนั้นสมหวัง มักไม่มีเรื่องทีกล่าวถึง ความสุข
สมในความรัก แต่หากคิดหวังจะมีเรื่องราวรำพึงรำพันตัดพ้อต่อว่าตามมา บ้างก็ประชดประชัน
เปรียบเทียบตัวเองว่าเป็นคนไม่ดี ทั่วๆ ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว ความรักของวัยรุ่นมักจบลง
ด้วยความผิดหวัง เพราะเป็นความรักแบบเพื่อเลือก ซึ่งตัววัยรุ่นเองก็รู้ตัวตัวเองยังไม่พร้อมที่จะ
มีคู่รักแบบยั่งยืนถาวร

ตัวอย่าง

- ต่อกว่าคนเคยรักกันด้วยอารมณ์โกรธ

เฮอะ...แค่ผู้ชายทุเรศ-ทุเรศ
ไม่ได้วิเศษหรือแสนดี
ซ่าเลวเหลือที่
ไม่เห็นว่าจะมีดีอะไร

อย่ามายุ่งกับชีวิตฉัน
ไปให้พ้นจะได้ไหม
ฉันจะอยู่อย่างไร
ก็ทางใคร-ทางมัน

- ประชาชนระดับตนเอง

โชสิ...ฉันมันเลว
แหลกลเหลวละทะ
ใช้ชีวิตง่าย ๆ สะปะสะปะ
แล้วเกี่ยวอะไรกับใครด้วย

ฉันนิสัยไม่น่ารัก
จิตใจไม่สะสวย
เป็นเพียงผู้หญิงห่วย-ห่วย
ในสายตาของเธอ

ก็ทำไม...ฉันอยู่อย่างนี้
เป็นอย่างนี้เสมอ
อยากรู้มากกว่ารักเธอ
เลิกเลอตรงไหน...ไม่เห็นมี

ฤชดา พรหมสถิต, ขอเป็นเพื่อนเธอสักคนได้หรือเปล่า : 32-33

นอกจากอารมณ์ของความรักทั้ง 3 ประการตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นอาจกล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึกของวัยรุ่น ในด้านต่างๆ อาทิ ความรู้สึกอ่อนไหวต่อธรรมชาติ เสียงเพลง หรือความรู้สึกที่อยากจะให้กำลังใจต่อเพื่อนวัยรุ่นด้วยกัน ดังตัวอย่างเช่น

ฝันถึงกระท่อมน้อยกลางทุ่งกว้าง
ฝันถึงเพลงอ้างว้างอ่อนหวาน
ฝันถึงฤดูดอกไม้บาน
ฝันว่าคำคืนนี้คงผ่านไป...

เมื่อสายลมพลิ้วไหว
ดอกไม้ร้ายเรงรำ
เป็นบทเพลงคัมภีร์
ตามทำนองบทกวี

ประกาง. จะติดปีกผีเสื้อโบยบินไป, 2537 : 18,53

เพื่อนเอ๋ย...
อย่าท้อเลยเมื่อเจออุปสรรค
รู้สึกเหนื่อยเพื่อนเกลอจงหยุดพัก
อุปสรรคเป็นเพียงเกมกีฬา

ชนะได้ ก็แพ้ได้ มีใจหรือ
เราก็แค่สองมือสองขา
ท้อแท้ เหนื่อยหน่ายบ้างบางเวลา
ยิ้มร่าเมื่อถึงครามิชัย

เพื่อนเอ๋ย...
เพื่อนคงเคยล้มบ้างใช้ไหม
ขอเพียงเพื่อน กล้าก้าว ทางยาวไกล
เพื่อนคงไปถึงจุดหมายในสักวัน

เอกชนม์, กันและกัน, 2534

2.5 แนวสอูกบขบขัน

"อารมณ์ขัน" ในทางวรรณคดีหมายถึง อารมณ์ที่ทำให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนาน หรือทำให้ยิ้มหรือหัวเราะได้อย่างร่าเริง และในการแต่งวรรณคดี อารมณ์ขันจะปรากฏในการใช้ถ้อยคำ ในสภาพการณ์ตามเนื้อเรื่อง ในลักษณะตัวละครหรือพฤติกรรมของตัวละครนั้นๆ (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2535 : 82)

วรรณคดีในแนวสอูกบขบขัน เป็นวรรณคดีที่วัยรุ่นปัจจุบันนิยมอ่านกันอย่างแพร่หลาย และบางเล่มได้รับความนิยมอย่างสูง จนจัดเป็นหนังสือขายดีเช่น งานเขียนของประภาส ชลศรานนท์ อุดม แต่พานิช พรชัย แสนยะมูล เป็นต้น ซึ่งวรรณคดีในแนวสอูกบขบขันเหล่านี้ล้วนแต่งด้วยศิลปะการประพันธ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาแสดงตามที่วัยรุ่นชื่นชอบเนื้อเรื่องทีกล่าวถึงความสนุกสนาน ก็กคะนองตามอุปนิสัยใจคอของวัยรุ่น วรรณคดีในแนวสอูกบขบขันสำหรับวัยรุ่นนี้ พอจำแนกแนวเรื่องได้ 4 แนวคือ

1. **แนวความรักของนักเรียนหรือนักศึกษา** แนวเรื่องกล่าวถึงเรื่องราวความรักในวัยนักเรียนหรือนักศึกษา เป็นความรักกระจุ่มกระจิมในลักษณะหนุ่มจีบสาวหรือสาวจีบหนุ่ม เรื่องราวของความรักแบบนี้ไม่ได้เน้นที่ความสมหวังหรือผิดหวัง แต่นั้นเรื่องราวที่เป็นความ "ทะเล้น" ตามนิสัยใจคอของวัยรุ่น ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในบทสนทนาหรือการกระทำของตัวละคร ดังบทสนทนาของตัวละครในนวนิยายเรื่อง จีบกระจุ่มกระจิม ว่า

"และอีกสองวันเท่านั้น เจ้าเดชาที่มีอันเงินไปทำท่าเหมือนไถ่ลูกตีแพ้ม้า
"ชายเก้...ชายเก้เขาขอเลิกกับฉัน"
"อ้าว...ทำไมวะ"
"ไม่มีเหตุผล"
"ทำไมอยู่ๆ คนเราจะเลิกคบกันโดยไม่มีสาเหตุไม่ได้"
"ก็เขาไม่บอก และฉันก็ไม่รู้"
"นายลองสังเกตดูซิ บางทีเขาอาจมีแฟนใหม่"
อีกวันหนึ่งต่อมา เดชาก็มารายงานผล
"ฉันไม่เห็นชายเก้มีใคร"
"งั้นก็ต้องหาเหตุผลใหม่ นายไปทำอะไรไม่เข้าท่าหรือเปล่า อย่างเช่น ตอนโหมรณเมธด้วยกัน
แล้วนายเอาอะไรคืนหลังชายเก้"
"คืนหลัง"
"ไอ้นี้พูดไม่รู้ฟัง ฉันหมายถึงคืนกันนะ"
"ไอ้บ้า ฉันไม่ใช่คนโรคจิตนา แล้วที่สำคัญฉันยืนอยู่ข้างหน้า มีแต่ชายเก้ที่มาหาหลังฉัน แอ้อๆ
แล้วก็มีอะไรคืนหลังอย่างที่แกว่า แต่พอวันต่อมาก็ไม่รู้เกิดอะไรขึ้น เขาไม่ยอมเข้าใกล้ ไม่ยอมให้ฉัน
ไปสังขะเลย" "

ภวันตร, 2538 : 48

2. แนวประสบการณ์ชีวิตนักเรียนนักศึกษา เป็นเรื่องทีกล่าวถึงประสบการณ์ชีวิต
สนุกๆ ในช่วงเวลาที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาของวัยรุ่น ซึ่งมีทั้งระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย แต่
ส่วนมากจะกล่าวถึงประสบการณ์ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยมากกว่าระดับโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ประสบการณ์ชีวิตในมหาวิทยาลัย เป็นประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เขียน และอาจเป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้น
หรือผ่านพ้นมาเพียงไม่กี่ปี ในขณะที่ชีวิตในวัยนักเรียนผ่านพ้นมานานแล้ว ซึ่งเนื้อหาจากจะกล่าว
ถึงเรื่องราวสนุกสนานที่เกิดขึ้นแล้ว ยังแทรกเกร็ดความรู้เกี่ยวกับคณะหรือสถาบันที่ศึกษาด้วย
วรรณคดีประเภทนี้ จะเขียนโดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์อยู่ในสถาบันการศึกษาใด
สถาบันหนึ่ง เช่น พิชณ สุก. เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
ดำรงค์ อารีกุล เขียนประสบการณ์ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สุพรรณิการ์ เขียนประสบ
การณ์ชีวิตนักเรียนคอนเวนต์ เทพรัตน์ ส่องแสง เขียนประสบการณ์ชีวิตนักศึกษาคณะวิศวกรรม
ศาสตร์ เป็นต้น

ตัวอย่าง วรรณคดีสนุกขบขันในแนวประสบการณ์ชีวิตนักเรียนนักศึกษา

ความลับที่ไม่เปิดเผย

ผมจะบอกความจริงให้ก็ได้ว่า เรื่องราวที่จะเล่าสู่กันฟังต่อไปนี้ ผมจัดทำไว้หลายปีติดแล้ว ทุกอย่างมันอยู่ในหัวของผมหมดแล้ว มีตัวละคร พระเอก นางเอก ตัวโกงครบครัน แต่ละตัวมีการพัฒนา คลี่คลาย เติบโตและตายไปแล้วก็มี จนแล้วจนเล่าผมก็ไม่ได้ถูกเคาะมันออกจากหัวผมเสียที

อุปสรรคสำคัญที่คอยกั้นความเป็นนักเขียนของผมก็คือ ชื่อเรื่อง

ใครไม่รู้บอกว่ามีลูกนั้นง่ายกว่าตั้งชื่อลูก เห็นทำอะไรจริงก็มีตัวอย่างมาแล้วที่ญาติมิตรบรรดามีทั้งหลายทะเลาะ โกรธเคืองกันเพราะตั้งชื่อเด็กที่เกิดใหม่ไม่ถูกใจตัวเอง ชื่อนิยายของผมก็อีกรอบเดียวกัน จะอย่างไรก็ตาม พอมาถึงตรงนี้ผมจะไม่ยอมเปลี่ยนชื่อเรื่องเป็นอย่างอื่นอีกเป็นอันขาด แม้ว่าชื่อที่ผมตั้งไว้ไม่เห็นจะดีที่ตรงไหน

ผมเอาชื่อนี้มาจากวรรณคดีของเพลงประจําหาดลัษณ์ เพลงที่ผมไม่ค่อยจะประทับใจเท่าไร

คุณมาลองฟังวรรคแรกๆ ของเพลงนี้ดูซิ ว่ามันน่าประทับใจไหม

"มะมา เรามารื่นเริง มะมา เราม่าบ้นเทิง มะมา เรามารื่นเริง เริงรื่นชั้นสำราญ...."

ไม่รู้ว่าจะมาเรียนกันหรือมาบ้นเทิงเริงรุ่มย์ ถ้าเป็นโรงเรียนสอนเต็นระบำก็ไปอีกเรื่อง นี่เขาเรียนเขียนรูปกันนะคุณ ผมถึงว่าไม่ค่อยจะประทับใจ

แต่แรกผมปักใจไว้ว่าจะใช้ชื่อ หลงกลืนสี่ แต่คิดไปคิดมาแล้วกลัวคุณเข้าใจไปว่าผมจะเขียนถึงพวกคิดกลืนทินเนอร์ ก็เลยยับยั้งไว้ก่อน

ตัดตอนจาก พิษณุ ศุภ. กลิ่นสี่และกาวเป้ง, 2533 : 2-3

3. แนวล้อเลียนสังคม เป็นแนวเรื่องที่คุณเขียนล้อเลียน เสียดสีหรือประชดประชันสังคมในเรื่องต่างๆ และมักจะเป็นเรื่องที่คุณอ่านรู้จัก เพราะหากล้อเลียนในเรื่องที่คุณอ่านไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจ ก็จะไม่เกิดอารมณ์ขันตามที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่เป็นเรื่องในแนวล้อเลียนสังคม เช่น งานเขียนของอุดม แต่พานิช พรชัย แสนยะมูล คำรงค์ อารีกุล เป็นต้น โดยเฉพาะงานเขียนของอุดม แต่พานิช มักเป็นเรื่องล้อเลียนแวดวงบันเทิง ซึ่งเป็นที่สนใจของคนรุ่นใหม่ อันอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หนังสือของอุดม แต่พานิชได้รับความนิยมจากวัยรุ่น เพราะอ่านแล้วเข้าใจง่าย

งานเขียนของอุดม แต่พานิช ที่เขียนล้อเลียนและเสียดสีคนรุ่นใหม่และคนในวงการบันเทิง เช่น วิธีเป็นเงินเนเรชั่น XL อย่างง่ายๆ สัมมาอาชีพของผม ปทานุกรมศัพท์ดาราศาสตร์ คุณเป็นคนเช็กชื่อแค่นั้น - จากหนังสือไปป์ กลวิธีหลอหลวง สาวยาคุใจปัญหา 1 สาวยาคุใจปัญหา 2 มาฆารสชาติของความเป็นคน มารยาหญิง เล่นเกมอย่างไรให้ถูกรอบ - จากโทษฐานที่รู้จักกัน เป็นต้น

ตัวอย่าง งานเขียนของอุดม แต่พานิช จากเรื่องเล่าชุด โทษฐานที่รู้จักกัน

สาวยาผู้ไขปัญหา 2

กลับมาอีกครั้งแล้วเจ้าคะ แต่คราวนี้มาตามคำเรียกร้องของแฟนๆ เพื่อมิให้เป็นการเสียเวลา เริ่มเลยนะคะ

ฉบับที่ 1

ถึงยาผู้เป็นที่พึ่งสุดท้ายของผม ร็วอง อายุ 24 สูง 175 เพศชาย เป็นคนจีโรค ป่วยกระเพาะกระเพาะอยู่เรื่อยที่เป็นประจำบ่อยๆ คือ หล่อ ผมหล่อมาหลายปีแล้ว คิดมาจากเพื่อนที่อยู่ในการบันเทิง แรกๆ ผมยังไม่ทราบว่าเป็นอะไร จนกระทั่งข้างก้นมาขอฉายเซ็นบ่อยๆ ผมจึงได้มั่นใจว่าผมเป็นหล่อเอานั่นๆ หลังๆ อาการทรุดหนักลงทุกวันจนสังเกตได้ง่าย จมูกเป็นสัน คิ้วเข้มขึ้นเหมือนโคโด้ ปากหัดได้รูปเหมือนวรุฒ ใส่เสื้อผ้าอะไรก็ดูดีไปหมด 2-3 วันผ่านมานี้ อาการกำเริบขึ้นมาก ถ้าผมไม่ได้ไปเดินแบบให้สื่อกรรณก ผมคงเสียชีวิตไปแล้ว ผมเคยไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลกานดาเบเกอร์หมดไปหลายตั้งค์แล้วก็ไม่ดีขึ้นแต่แปลก กลับทำงานหนักได้ร้อย ถ้าสุดที่ส่องกระจก หน้าผมเหมือนแฉม ยูนันท์มากจนผมเกือบทนพิษบาดแผลไม่ไหว ญาติพี่น้องต้องรีบนำส่งหนังสืออิมเมจให้ขึ้นปก แต่บก.ออกมาดูอาการผมแล้วไม่สามารถรับได้ผมหล่อไป ต้องไปขึ้นหนังสือเล่มอื่นก่อนที่ผมรอดมาถึงวันนี้ได้ก็ต้องขอขอบคุณหนังสืออาชญากรรมไว้ตรงนี้ด้วย ตอนนั้นผมได้แต่รับบทพระเอกละครหลังข่าว พยุงอาการไม่ให้หนักไปกว่านี้ละครจบเมื่อไหร่ผมคงแย่ คิดไม่ออกว่าจะรักษาอย่างไรเหมือนกัน พยายามช่วยผมด้วยนะครับ

ตอบ จริงแล้วโรคนี้อาจไม่ใช่โรคร้ายแรงอะไรอย่างที่คิด รักษาให้หายขาดได้ง่ายๆ ด้วยการออกกำลังกายเป็นศิลปะนิดเดียว หายขาดรับรอง เห็นมาเยอะแล้ว หล่อมากๆ แล้วออกกำลังกายจะดีขึ้นทันที อาการจะทุเลาลงตามยอดจำหน่ายเหลือ เหลือมาก ทุเลามาก หลังจากนั้นนำเทพที่เหลื่อมามงหลังคา ดมที่ หรือดึงสายออกมามัดแหวนเล่นแก้เหงาเป็นการพักผ่อน ถ้าได้ไปทำโทเมืองนอกสัก 2 เดือน กลับมากงเป็นปกติ

ตัดตอนจาก อุดม แต่พานิช. หนังสือโป๊, 2539 : 56-57

4. แนวจินตนาการเหนือจริง เรื่องในแนวนี้นี้เป็นเรื่องที่คุณสนใจจินตนาการสร้างเรื่องขึ้นมาโดยอาศัยจินตนาการใกล้ตัวผสมกับจินตนาการไกลตัว โดยตัวละครอาจเป็นมนุษย์ปฤชุน แต่กลับกระทำบางสิ่งบางอย่างได้นอกเหนือจากอำนาจของมนุษย์ปรกติ เช่น เทาะเหินเดินอากาศได้ หายตัวได้ หรือบางครั้งเป็นการค้นคว้าทดลองตามนิสัยอยากรู้อยากลองของวัยรุ่น เป็นต้น ตัวอย่างวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นที่มีเรื่องในแนวนี้นี้ได้แก่ เรื่องสั้นชุด ขอซื้อสุริยสามสีชาติ ของประภาส ชลศรานนท์ (ดูตัวอย่างเรื่อง สุริยล่องหน ในภาคผนวก)

สรุปสาระสำคัญ

1. แนวเรื่องคือสารหรือแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารมายังผู้อ่าน แนวเรื่องมีประโยชน์ในการกำหนดกรอบการเขียนให้ผู้เขียนไม่เขียนออกนอกกลุ่มนอกทาง บทกวีหรือเรื่องสั้นมักมีแนวเรื่องเดียว ในขณะที่นวนิยายมีหลายแนวเรื่อง โดยมีแนวเรื่องหลักเป็นแนวสำคัญและมีแนวเรื่องอื่นๆ รองลงมา
2. แนวเรื่องวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมี 5 แนวคือ แนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น แนวสังคมและการเมือง แนวคติชีวิต แนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น และแนวสนุกสนาน
3. วรรณคดีแนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่นเป็นเรื่องที่สามารถอ่านได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งวรรณคดีเหล่านี้จะสะท้อนมาจากสังคมจริง และนำเสนอเรื่องในลักษณะสมจริง จึงทำให้เรื่องแนวนี้ น่าเชื่อถือ และใช้เป็นอุทาหรณ์สอนใจได้
4. วรรณคดีแนวสังคมและการเมือง เป็นเรื่องที่แสดงออกอารมณ์หรือความรู้สึกไม่พอใจของวัยรุ่นต่อสังคมหรือการเมืองที่ขาดความชอบธรรม ซึ่งวรรณคดีในแนวนี้เกิดขึ้นมากในช่วงก่อนและหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516
5. วรรณคดีแนวคติชีวิตเป็นเรื่องในแนวให้ข้อคิดหรือคำสอนแก่วัยรุ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง ทั้งนี้เพราะเสน่ห์หรือความงามของผู้หญิงอยู่ที่การแสดงออกต่อสังคม นอกจากนั้นผู้หญิงยังไม่มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์จริงเหมือนผู้ชาย ผู้แต่งจึงมุ่งเน้นที่การอบรมสั่งสอนผู้หญิง เพื่อให้รู้เท่าทันชาย
6. วรรณคดีแนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น เป็นวรรณคดีที่กล่าวถึงอารมณ์รักเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความรักนั้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ก่อนรักกัน ขณะรักกัน และหลังจากเลิกรักกัน เนื้อหาของวรรณคดีจะแสดงออกถึงความรักของวัยรุ่นทั้ง 3 ขั้นตอนนี้
7. วรรณคดีแนวสนุกสนาน เป็นแนวเรื่องที่วัยรุ่นชอบอ่านมาก เพราะเรื่องเหล่านี้มาจากประสบการณ์จริงของวัยรุ่นทำให้ง่ายต่อการถ่ายทอดเป็นนวนิยายหรือเรื่องสั้น และง่ายต่อการทำความเข้าใจด้วย

กิจกรรมทบทวน

1. ให้นักศึกษาอ่านเรื่อง วีรสตรีจบป.3 ในท้ายบทที่ 3 แล้วตอบคำถามว่าอะไรคือ สาระสำคัญของเรื่องที่ยกมานั้น
2. ให้นักศึกษาอ่านเรื่อง สุธีล่องหน ในภาคผนวก แล้วพิจารณาว่าเป็นเรื่องในแนวใด มีวิธีการสร้างอารมณ์ขันอย่างไร